

Jaunas sejas politikā

Ielēca braucošā vilcienā

Stāsta Sandra Jēkabsons:

— Vespirms gribu pateikt, ka ikvienam jaunietim bija iespēja būt mūsu vietā, jo aprīļa sākumā gan internetā — Latvijas Jaunatnes padomes mājas lapā, portālā *draugiem.lv*, gan laikrakstos *Diena* un *5min*, bija izsludināts publiskais konkurss, kur ikviens varēja pieteikties. Arī es to izdarīju. Ministru atlasei bija divas kārtas, pirmā bija šī elektroniskā pieteikšanās, otrā — intervijas klātienē, kur ūrija, tādi paši jaunieši kā mēs, izvēlējās viņuprāt atbilstošākos dalībniekus šim projektam.

Mans ceļš līdz dalībai projektā gan nedaudz atšķiras no vispārējās kārtības. Gluži tāpat kā visi, arī es pieteicos pirmajā kārtā, taču otrajā kārtā nevarēju piedalīties, jo nebiju Latvijā laikā, kad notika intervijas. Šī iemesla dēļ biju saņēmusi atteikumu vēstuli, jau samierinājusies, kad pēkšņi... Dienā pirms projekta sākuma zvanīja Ināra Kehre, projekta idejas autore un organizatore, un piedāvāja man, tā teikt, ielēkt jau braucošā vilcienā. Tābrīža jauniesu finanšu ministre dienu pirms projekta uzsākšanas bija atteikusies no dalības tajā, un, zinot, ka es ļoti vēlos piedalīties, piedāvāja man šo vietu.

Projekta pieteikumā rakstīju, ka es gribētu būt jauniešu izglītības un zinātnes ministre vai kultūras ministre. Bet finanšu ministres postenis...? Navēja daudz laika izlemēt, bet vēlme piedalīties — milzīga. Pati studēju uzņēmējdarbību un vadību, arī ekonomika un finanses man nav sveša sfēra, tāpēc teicu vien «jā!».

Mazs kuriozs: pēc atgriešanās Latvijā kādu laiku nebiju sekojusi līdz notikumiem un bija jau piemieries, kas ir finanšu ministrs. Kad Ināra pateica, ka finanšu ministrs ir Einaris Repše, un arī viņš apstiprinājis, ka piedalīsies projektā, biju ļoti pārsteigta, bet atpakaļceļa nebija un es pieņēmu šo izaiņinājumu.

Mērķtiecīgs komandas darbs

— Dienas kārtību un dienas gaitas Jauniešu ministru kabinetā organizēju es pati — zvaniju, jautāju, runāju, organizēju tikšanās gan ar jauniešiem, gan dažādiem nozares un sabiedrības pārstāvējiem. Vienīgais obligātais un kalendāros ne-mainīgais bija iknedēļas Jauniešu ministru kabineta sēdes.

Projekta īsternīna mērķis bija nodrošināt šo

15 Latvijas jauniešu iesaistīšanos politikā, valsts pārvaldē, vienlaikus veicinot atbildīgu lēmumu pieņemšanu Ministru kabinetā, taču projekta idejas autori izvirzīja arī ilgtermiņa mērķi: veicināt jauniešu iesaistīšanos politikā — gan tieši, līdzdarbojoties partijās, gan pastarpināti, izsakot argumentētus viedokļi, idejas un pilsoniski līdzdarbojoties lēmumu pieņemšanā, tādējādi nodrošinot paaudžu maiņu Latvijas politikā un jaunu līderu veidošanos gan politiskajās partijās, gan nevalstiskajā sektorā.

Vai šie mērķi tika sasniegti, vislabāk var spriest projekta vērotāji no malas. Mēs, jaunieši, manuprāt, izpildījām uzstādīto ieceri: ieinteresēt apkārtējos jauniešus sākt domāt, piedalīties un izteikt savu viedokli, un šis bija viens no svarīgākajiem projekta mērķiem.

Kontakts ar LR Ministru kabinetu gan personīgi man neizveidojās. Iespējams, tāpēc, ka projekta norises laikā finanšu ministram bija jāsegatavo 2009. gada valsts budžeta grozījumi un darbs ministrijā bija ļoti sasprings gan ministram, gan visiem darbiniekiem.

Daļai citu jauniešu ministru gan izveidojās ļoti laba saikne ar ministrijām, ministriem. Tāpat daži arī ir ieinteresēti turpināt darboties kā brīvprātīgie «savā ministrijā».

Projekta noslēgumā man radās 17 dažādi ieteikumi, kurus arī apkopāju un nosūtīju ministrijai.

Sekojoš ministru darbam, arī sapratu, ka viens pats cilvēks neatkarīgi no tā, cik augstu posteni ieņem, nav spējīgs atrisināt situāciju Latvijā. Vis-

pirms tam ir jābūt mērķtiecīgam komandas darbam un vienotiem mērķiem.

Daži no svarīgākajiem ieteikumiem: «Izvirzīt valsts mērķi, uz ko mēs ejam, saņemt atzvevumu no SVF (Starptautiskā valūtas fonda), lai nauda tiktu nevis tikai iztērēta, bet arī pēc tam atgrieztos valstī. Prioritātēm vajadzētu būt izglītībai un uzņēmējdarbībai, ja valsts gūst ienākumu ne tikai īstermiņā, bet arī ilgtermiņā.»

Kas attiecas uz papildu ienākumiem valsts budžetā:

«Nepieciešams ieviest progresīvo iedzīvotāju ienākuma nodokli. Šādā rastos Latvijā vidusslānis. Progresīvais nodoklis varētu būt no 15% līdz 25% (varbūt vairāk...). Šajā sakarā arī būtu jālikvidē atvieglojumi (par bērniem, apgādājāmajam personām...). Atvieglojumu varētu pārvērst par papildu piemaksām tiem cilvēkiem, kam tie pienākas.»

Mans redzējums šajā sakarā šobrīd: (pie-mērs) es kā jauniešu 20 gados, pabeigusi arodskolu vai vidusskolu, vēlos sākt strādāt. Tā kā man nav pieredzes, man maksā minimālo algu.

Jauniešu ministri — projekta kopbilde.

Foto no personiskā arhīva

Man nav ne apgādājamo, ne bērnu, tāpēc nodokļi jāmaksā no visas summas. Bet kāpēc? Vai man 20 gados jau vajadzētu būt bērniem, lai es varētu nopelnīt vairāk?

Tāpat lietderīgi būtu ieviest progresīvo uzņēmumu ienākuma nodokli. Nodokļa robežas tādas pašas kā IIN: 15 — 25%. Šeit savukārt progresīvāte varētu strādāt atkarībā no uzņēmuma apgrozījuma: jo lielāks apgrozījums, jo vairāk jāmaksā. Savukārt tiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar ražošanu, daļu no šī nodokļa varētu atļaut nemaksāt, ja uzņēmums šo naudu investē uzņēmuma attīstībā.

Mēs esam salīdzinoši maza valsts, tikai ap 2 milj. iedzīvotāju. Mums vajadzētu apsvērt obligātās vēlēšanas. Pirmkārt, tāpēc, ka vēlēšanu biļetenu tiek gatavoti uz visu balsstiesīgo skaitu, otrkārt, tas cilvēkos rosinātu domāšanas attīstību.

Savukārt Finanšu ministrija varētu būt kā šīs idejas iniciators. Tiem, kas nepiedalās vēlēšanās, līdzīgi kā Beļģijā un Luksemburgā, būtu jāpiemēro soda nauda (tur tā ir 50 eiro). Tas papildu būtu arī reāls ienākums valsts budžetā. Latvijā, protams, šā naudas summai vajadzētu būt adekvātai iedzīvotāju ienākumiem, bet arī pietiekami motivējošai, lai vairāk iedzīvotāju piedalītos vēlēšanās. Šādas idejas primārais aspekts gan būtu motivēt iedzīvotājus piedalīties vēlēšanās, nevis nopelnīt.

Pārskatot un mainot esošo vēlēšanu kārtību, manuprāt, noteikti jāievieš Austrijas vēlēšanu sistēma, kur vēlētajiem ir iespēja no visiem vēlēšanu sarakstiem izvēlēties tos cilvēkus, kurus viņi vēlas, nevis balsot par partiju kā tādu un tad likt «+ vai -».

No darbošanās projektā ieguvu nenovērtējamu pieredzi un ieskatu politiskajos procesos. Bija iespēja saprast, vai politika ir domāta man. Šobrīd un vismaz tuvākajā laikā man nav domas iesaistīties Latvijas politikas dzīvē. Tālākā nākotnē — iespējams, dzīve ārīs.

Nevalstiskā organizācija — iespēja ikvienam

Sandra šobrīd ir iesaistījusies BEST organizācijā jeb Eiropas Tehnisko universitāšu studentu apvienībā, kas ir pastāvīgi augoša bezpeļņas ne-politiska organizācija. BEST cenšas palīdzēt Eiropas tehnisko zinātnu studentiem kļūt starptautiski domājošiem, sniegtot labāku izpratni par citu valstu kultūrām un attīstības iespējām, strādājot starptautiskā vidē.

— Mēs radām iespējas studentiem tikties un mācīties citam no cita, pateicoties mūsu kā akadēmiskajiem, tā arī neakadēmiskajiem kursiem un izglītības simpozijiem. Tāpat mēs piedāvājam tādus pakalpojumus kā starptautiskas karjeras centrus, lai paplašinātu iepriekš horizontus darba tirgū.

Pati es darbojos BEST pārstāvniecībā Latvijā, kas apvieno aktīvus un enerģiskus pilnus studentus no Rīgas Tehniskās universitātes. Mēs darbojamies brīvprātīgi un vēlamies dalīties zināšanās un pieredzē ar citiem studentiem. BEST Rīgā piedāvā ikvienam RTU studentam piedalīties gan citu vietējo grupu organizētajos akadēmiskajosursos, gan pašu organizētajos ikgadējos inženieru sacensībās, gan arī Baltijas un Eiropas inženieru sacensībās.

Šajā NVO iesaistījos, jo vēlējos ar kaut ko nodarboties ārpus studijām. Darbojos un palīdzu pašākumu organizēšanā, ar šīs organizācijas starpniecību esmu pabijusi vairākās Eiropas valstīs un braukšū vēl.

Manuprāt, nevalstiskās organizācijas ir lieliska iespēja iegūt pirmo pieredzi un saprast, ko dzīvē gribi darīt. Pozitīvi, ka Latvijā ir ļoti daudz dažādu NVO. Ja gribas kādā iesaistīties, jaunietim ir jābūt redzējumam, ko aptuveni gribētos izmēģināt, tad jāmeklē informācija par tuvumā esošajām organizācijām un jārikojas!